בסוד ש"ס

מאת שאול שיר

דרושה ועדת בדיקה בפרשת עצורי הימין

לאיש במחנה הימין, לפחות, לא צריך להיות עניין בהיחלשותו של השב"כ או בהכפשתו, למרות שהוא עובר בצמרתו את אחד התליך שעוברים צה"ל והמשטרה, לאמור: מכיוון שהקידום המרנייים מסורים בידי הפוליטיקאים יש להם, לראשי ההזדעות הללו, עניין לרצות את המערכת הפוליטית השלטת ולמצוא חן בעיניה. כך זה היה, למשל, כאשר ר"ר יוסף בורג כיהן שר משטרה, ביחס המשטרה לדתיים: כך היה בתקופת היחזם של מנחם בגין ד"ל וירבל"א יצחק שמיר ראשי ממשלה בכל הקשור לצמרת השב"כ וצה"ל. הייתי מציע לסטודנטים למדע המדינה, סוציולוגיה ופסיכולוגיה לעשות עבודה סמינריונית על הנושא הזה הם יגלו דברים מעניינים למדי. שרי המשפטים המשטרה, כל אחד בתמונתו, יכלם ב"הינף עין לעשות גדולות ונצורות עם המערכת הכפופה להם. רוצה כרם קר יזכה להבנה בשל מצבו הבריאותי ויקבל הינגה, בעוד שאחר, בתחום ה"צוואנון הלבן", המצויר בתעודות רפואיות של הוספי השב"כ על מצבו הבריאותי הקשה, ימצא עצמו נפני רלתות נעולות וסיפורים שונים ומשונים.

השב"כ בתקופתו של ה"ה בגין ושמיר לא היה מעיז להטיח בנחוך "אתם הכיפות הסרוגות הזלאה של המדינה", אבל היום בימיה של הגב' שולמית אלוני ובימיו של יצחק רבין, המאבד לעתים את עצביו – אפשר ואפשר לשמוע משפטים כאלה, ומכאן החובה לשבת עם היד על הדופק.

בפרשת עצורי הימין יש יותר מדי סיפורים מפריחים. ייתכן שהבל עלילות הם ודברים של השב"כ, אבל חברי הסוכים בשמאל המצויים קצת בנכבי העיניים סוב ממני, אומרים בשיחות גלויות לב, העיניים סוב ממני, אומרים בשיחות גלויות לב, שלדעתם השב"כ הגזים, הגזים מאוד באופן טיפולו בעצורים, או כלשון אחד מהם: "אבל שהם הפסיקו מוקם מדי את החקירה הסמויה"

בפרשת האחים שאר־ישוב ישנם רינונים קשים בכל הקשור למעצרו של האח הצעיר, גבי שאר־ישוב. בידי השב"כ כוח רב ואין לאפשר רינונים והאשמות מסוג של אותם אלה הרצים ברחובות, ובעיקר בחוגים רצינים למדי, בעלי נגישות סובה לבעשה בשב"כ ובחקירותיו.

בכל מקרה, עצתי לראש המפר"ל, ח"כ יוכלון המר (שכבר היה בכל ועדות הביחוך האפשריות, כולל המיניסטריאליות, שלא לנוח ולא לשקוט עד שתמונה הדין עם אותו חוקר שניבל פיו כלפי "הכיפות הסרוגות". ואם שקר הדבר, יש להביא גם את את לידיעת הציבור. זהו כתם מזוהם מאוד על השב"כ מדרבה מאוד היבטים, ויש לנקותו, ומהר מאוד.

נוסח חדש לתפילה לשלום מדינת־ישראל

המראה מהמדרגות המובילות אל הכותל המערבי בשחרית "הושענא רבה" הוא מרהיב ביופיו: כעשרים ומחישה אלף איש בקירוב, באים להתפלל "ותיקין" עם "ארבעת המינים" בידיהם, נעמדים לתפילה, ובדיוק ב־05.25 קול תפילת המונים נפסק באחת לתפילת "שמונה עשרה", ואחר כך הנענועים ב"הלל" וחבטת הערבות...

כזה "תגיגה" בכל ערוץ פרסומי אפשרי, כמו מברכת הכוהנים ההמונית בימי חול המועד, ההקפות ההמוניות והסוכות המקושטות. אלא שכל מה שקשור לדת זה הרי פרימיטיווי, ואנחנו הרי מדינה מודרנית ומתקדמת עם פסטיוולים המסודרים את כל הטמא והסטני ומרוממים כל עורות.

דווקא שר התיירות, עוזי ברעם, יודע בניאותו החיוונית למוראש ישראל, חבל שמשרדו אינו מעודד את המוני היהודים והלא יהודים לבוא לחזות במעמדים הציוריים הללו, הסוטנים בחובם ערכים שאין לשום אומה ולשון.

בתום התפילה ב"הושענא רבה", ביקש ראש ישיבות "בני־עקיבא" ותיק "פרס ישראל", הרב משה צבי נריה שליט"א, לשאת תפילה לשלום המדינה. משהשתקו המתפללים, פתח הרב נריה את התפילה בנוסח המקובל, אלא שבמשפט השני של תפילה זו שינה את הנסקט הרגיל ובמקומו אמר: "הגן עליה מפני ראשיה, שריה ויועציה..." מאז "הסכם אוסלו" אין הרב נריה יודע יום אחד של מנוחה, ולא אחת הוא פורץ בבכי מתוך דאגה עמוקה לעתיד המדינה. הפרסומים על הכוונה להחזיר את הגולן הם לו כמרקורות־דרב, ובהיותו מטיף לשמירה על החוק בכל שנותיו כמחנכם של דור "הכיפות הסרוגות", נשארה התפילה כלי נשקו הבמעט יחידי: "הגן עליה מפני... ותקנם בעצה טובה מלפניך".

הספד שלא נשמע כמוהו

"עלון שבות" – לבוגרי ישיבת הר־עציון, תשרי תשנ"ח, כולל נושאים שבהולכה, מחשבת־ישראל, הגות ושיחות שנאמרו בהיכל הישיבה מפי ראשי הישיבה, הרבנים אהרון ליכטנשטין ויהודה עמיטל שליט"א. בחלקו האחרון של "העלון" (129 עמודים), בפרק "על סדר היום", מופיעים דברי הספד שנאמרו בהיכל הישיבה על־ידי ראש הישיבה, הרב אהרון ליכטנשטין "לזכרו של הרמ"מ שניאורסון, האדמו"ר מלובאוויטש. עייניתי ברוב הקסדים שנדפסו על הרבי מלובביץ בארץ ובחו"ל ודומני שהספד כזה וברמה כזו בשכחו של הרבי לא נאמר עד כה. קראתי את הדברים בעניין רב, משום אישיותו התורנית הייחודית של המספיד, ובעיקר משום שהם נאמרו מפיו של "ליסאי", ועוד מבית המדרש של בריסק.

הרב ליכטנשטין מזכיר בפתח דבריו את הסטתייגות "בחוגים מסוימים" מהעיסוק האינטנסיווי בפרשת המשיחיות – האומנם משיח הוא, שמא רק ב"חזקת משיח" – ומוסיף: ואף־על־פי־כן רומני שאסור שסיומת זו, קשה ומרה ככל שתהיה, תעיב על הערכתנו – במבט לאחור – את האדם, את תנועתו ותביא להשכחת הישגיהם האדירים והמעמד הנעלה שרכשו".

וכאן בא הקסט המצניע על ההערכה הרבה שרחש הרב ליכטנשטין לרבי מלובביץ', והיא ודאי מבטאת גם את הקשר המיוחד מאוד שהיה בין שני הענקים: הגר"ד סולוביצ'יק, חותנו של הרב ליכטנשטין, והרבי מלובביץ, למרות שבאו משני בתי מדרש שונים בתכלית.

וכך ספר לו: "דומני, כי בשורש הדברים נטפלה המשיחיות ודבקה בזהותו של הרבי בגלל דמותו ומעמדו על הפן החיובי שבהם. נתקיים ברבי – ובעוצמה רבה – שילוב מסויים, שמי שרצה יכול היה לראות בו בבואה רבבואה של מלכות משיח.

"מהו המאפיין הבסיסי של מלך המשיח? התיאור המלא ביותר מצוי בפי הנביא ישעיהו (פרק יא): "ויצא חטר מגע ישי ונצר משורשיו יפרה. ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'... ושפט בצדק דלים, והוכיח במישור לענוי ארץ, והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע. והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו". מלך המשיח עומד בנקודת גובה אחת מעל הכל. שילוב של חזון וביצוע, של חכמה ובינה מזה, ושל כוח תוכחה שפיטה והכאת ארץ בשבט פיו, מזה. בלשון חכמים – תלמוד ומעשה התוברים להם יחדיו... דומני שמה שייחד יותר מכל את הרבי, הן מבחינת דמותו והן מבחינת פרעלו ומעמדו, היה שילוב זה שבין תלמוד ומעשה, במישור הביצועי המשתי. לא רק בבחינת השראה רוחנית על השטח המעשי מתוך זיקה אליו. השראה מעין זו הייתה לרבים אחרים. ככל הידוע לי, לא היה בדור זה מי שישווה לרבי – או יתחיל להשתוות אליו – בכל הנוגע ליישום החזון, ביציבוי לבניית "אימפריה" של תב"ד וניהול "מלכתה". פעילות זו בעולם המעשה נבנתה על אדני יהדות ותורה והייתה צמודה ליכולת ליישם, לפעול ולהפעיל. מהצד החיוני הייתה כאן יכולת מרשימה של "חיזוק ברקה של תורה", בניית מערכות המשתרעות על פני קצווי תבל, ופיתוח מערכת של מוסדות חינוך למיניהם... מצד שני הייתה כאן גם לחימת מלחמות ה'...

"במידה רבה, גדולתו של הרבי, ר' מנחם מנדל שניאורסון, זכרו לברכה, הייתה התמודדותו – ובמידה לא מבוטלת של הצלחה – לא רק עם מסורים ערימים, על כל שלוחותיהם, אלא גם עם החילוניות. סתנועה רוחנית או נסולת רוחניות".

בהמשך הספדו מגן הרב ליכטנשטין על "מבצעי התפילין" בחוצות הערים, "גם כשמדובר באוכלי נבלות וטרפות ומחללי־שבת אתה מחזיק אותו ברמה מסוימת, מנוע התבוללות מוחלטת. אולי די יהיה בקשר זה כדי למנוע נישואי תערובת".

הרב ליכטנשטין מסיים באומרו: "גם מי שלא השתייך לעולמה של תנועת תב"ד, הועשר על־ידה ועל־ידי מנהיגה הגדול, הרבי מלובאוויטש, שעמד במשך למעלה מ־40 שנה בראשה, ועשה כה רבות למען קידומה ולמען קידום אותם ערכים המאחדים אותנו עם עולמו. יהי זכרו ברוך!"

הבאתי כאן רק קטעים בודדים מתוך ההספד. שמצביע גם על גדלותו, גדלות הנפש של מי שאמרו.

גם לעין צורים יש רב

בחול המועד סוכות הבתירו חברי קיבוץ עיד צורים באורח רשמי את רב הקיבוץ. הרב רפי

הרב רפי פויירשטיין ובתו. צילם צבי פוטסמן

פויירשטיין, ששהה עד כה בקיבוץ לתקופת ניסיון בלבד, עמד בכל מבחני הכניסה ומעתה הוא חלק בלתי נפרד מסגל הרבנים, 15 במספר, של הקיבוץ הדתי. הרב פויירשטיין הוא בוגר ישיבת "מרכז הרב", והוא בדרך לעשיית תואר שני בפסיכולוגיה. היה ר"מ בישיבת הקיבוץ הדתי. נשוי לטל (לבית בן־דאר) בת קיבוץ יזרעי צבי.

אביו של רפי פויירשטיין, פרופ' ראובן פויירשטיין, הוא חתן "פרס ישראל" על תרומתו בפיתוח שיטות לימוד לילדים מוגבלים ובעלי "תסמונת דאון".

הקיבוץ היחיד שנותר עדיין ללא רב (באופן רשמי) הוא קיבוץ "יבנה". הקיבוץ מתלבט בשאלה אם לבחור ברב כבר זמן רב, ובינתיים הוא מסתפק בסמיכות לרבנות שיש לכמה מחבריו, ביניהם: פרופ' רב רפל, פרופ' זאב ספראי ושמעון הקשר.

אגב, על־פי תקנות הקיבוץ הדתי, אין חבר קיבוץ יכול להציג לרב שאלה הלכתית הנוגעת לכלל החברים או רובם. כל שאלה שיש לה השלכות על חברי הקיבוץ, מובאת בפני הרב על־ידי ועדה מיוחדת.

פניות להארכת כהונת המזכ"ל

רבה של קדומים, הרב רני שילה, פנה באחרונה למזכ"ל המפר"ל, ח"כ הרב יצחק לוי, על־דעת כל צירי השומרון לוועידת המפלגה, להציג מועמדותו לתקופת כהונה נוספת. מספר הצירים בשומרון הוא 41, ולהצעה זו שהועלתה על־ידי הרב רני שילה שותפים גם צירים אחרים, ביניהם מסניף "אמונה" תל־אביב.

הרב לוי עצמו הבהיר לא אחת, כי אין הוא מוכן להציג את מועמדותו לקדנציה נוספת, אך לדעת מקוריבו, אם תתגב לו פנייה רצינית מצד רוב מרכיבי המפר"ל, הוא יאות לכהן בתפקידו עד הבחירות לכנסת.

מעשה בקברן ובשני נחשים

הסיפור הוא רוזקא בני־ברקי, אך הוא הגיע אלי מסעודת פרידן הבן, שנערכה בחול המועד באחת הסוכות בשכונת אונטרדורפר בירושלים.

למרות הכרתי היטב את כושר המצאה של הרחוב החרדי, את הסיפור שיסופר להלן נסיתי "לקנות", משום המקור שסיפר אותו, והיותו משופע בפרטים ובפרטי פרטים. היום הוא "רץ" בבני־ברק בחוגים החרדיים ומעודד השתאות, ומפתיע שהוא לא ראה אור באחד מעיתוני הערב, סיפור וכל פסק הלכה פיקנטי, שכינו לבין המציאות רחוקה הדרך. כמו אותו פסקדין הקובע שאסור לאשה להתפלל תוך כדי שטיפת רצפות...

עלה על כולם בחדוש החגים רבה של "מזכרת בתיה", שהורה, כי יש להשתמש בכמה שופרות, כדי למנוע ח"ו הידבקות ממחלת האיידס. מה לא עושים כדי להגיע לכתורות?

הסיפור ששמעתי, עם שמות המעורבים בו, הוא, לצערי, חסר־שחר, אבל ממש חבל עליו, בעיקר בגלל ה"מוסר השכל" שבו.

והרי תוכנו בקצרה: לפני כשבועיים נסתלק יהודי מבני־ברק לבית עולמו, ועל פי צוואתו נטמן בבית העלמין בזכרון־מאיר, בני־ברק. עם שובו של הקברן הביתה הוא גילה, למגינת לבו, שסכום של 15 אלף שקל, שקיבל מתווים ויועד ל"הכנסת כלה" נעלם מכיסו, וכל החיפושים אחר הכסף שהיה ארוז היטב – העלו חרס.

רץ הקברן לביתו של אב"ד "זכרון מאיר" הגר"ש הלוי ואזנר שליט"א וסיפר לו על אובדן הכסף, והביע חששו, כי יחשדו בו במה שאין בו, באילו לקח את הכסף לכיסו. שיחזר עמו הרב את תגרותיו באותו יום ואמר לו, כי אין ספק כי צרור הכסף נפל בקברו של אותו נפטר והוא מכוסה באדמת בית העלמין. לשאלה כיצד יש לנהוג, הורה הרב, כי ייקח עמו שני אנשים, יפתח את הקבר ויחפש בין רגביו את הכסף שנועד ל"הכנסת כלה". ואומנם כך עשה הקברן: הביא עמו שני עדים כשרים לבית העלמין והחל חופר. כעבור דקות ספורות אכן נמצאה האבידה לשמחת הקברן העדים, אלא ש"נתגלתה" אבידה חדשה: חלק מגופת המת נעלם מהקבר, ובמקומו נראו, לא פחות ולא יותר, שני נחשים עבי־כרס...

וירדו שוב אל אב"ד השכונה ויספרו לו את שראו עיניהם והם חלים ורועדים. ביקש הרב לברר מיד מה היה עיסוקו של הנפטר, והנה נתברר, כי הוא היה מלווה בריבית קצוצה, ואז, כמובן, נפתרה התעלומה... נותר, נשר, נחש.

סיפור כזה חבל ל"פספס", ופניתי לבנו של הגר"ש הלוי ואזנר, הרב אברהם אליעזר ואזנר, ותשובתו הנחרצת: "לא היה ולא נברא. שאלנו את האבא והכל מצוץ מהאצבע ותורה שצלצלת לפני ספיר־טמא.

סיפור קרוב להנ"ל מסופר באחד מכתביו של המספר הידוע, מרדכי בר־חטוקאל, אלא שאצלו הדמיון קצת פחות פורה.

אין ספק, פרס הסיפור הקצר מגיע הפעם לבנר ברק, ובהחלט הייתי שמח להכיר את הממציא התורן. ולראי מאן דהו שנפגע מנושך נשך המלווה בריבית קצוצה.